

Vertraagt de wereldhandel structureel?

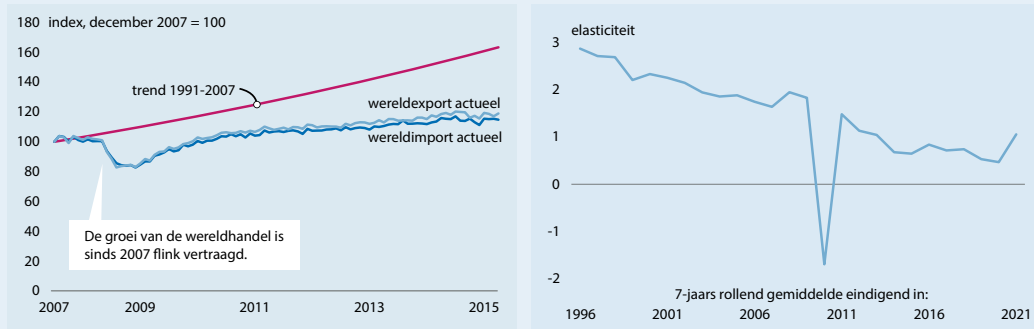
De groei van de wereldhandel is flink vertraagd sinds 2007, onder andere doordat de groei van het bbp een stuk lager is geweest dan in voorafgaande jaren. Maar daarnaast is de verhouding tussen het bbp en de wereldhandel veranderd (zie figuur links). Lange tijd was de groei van de wereldhandel ongeveer twee keer zo groot als die van het wereldwijde bbp. Deze verhouding wordt ook wel de handelselasticiteit genoemd. De figuur rechts laat zien dat de handelselasticiteit is gedaald van bijna 3 (midden jaren negentig) tot 0,6 in 2015. (a) De middellangetermijnverkenning geeft een licht herstel aan.

Recent onderzoek hierover maakt duidelijk dat zowel conjuncturele als structurele factoren deze figuren verklaren. (b) Conjuncturele factoren verklaren het inzakken van de wereldhandel na de financiële crisis in 2008. Een groot deel van de blijvend zwakke handelsgroei na de crisis is te wijten aan de vertraging van de groei in China, het domino-effect van de dalende vraag naar grondstoffen op opkomende markten en het matige economische herstel in Europa. De verwachting is dat wanneer het economisch beter gaat en de vraag weer aantrekt, ook de groei van de wereldhandel zal opveren. Maar met de verwachtingen in deze mlt over de wereldeconomie kan dit nog wel eens op zich laten wachten. Deze conjuncturele factoren verklaren echter maar ten dele waarom de handelselasticiteit is gedaald; de rest moet worden gezocht in structurele factoren.

Impact veranderende waardeketens op wereldhandel

Structurele factoren zorgden ervoor dat de groei van de handel ten opzichte van het bbp eigenlijk al begon te vertragen vóór de 2008-crisis (zie figuur rechts). Het tempo van de integratie van China en Midden- en Oost-Europese landen in de wereldeconomie vakt al een tijdje af. Deze integratie, vergemakkelijkt door de snelle groei van mondiale waardeketens en bijbehorende directe investeringen, lijkt te stagneren. Dit zal structureel minder handel (niveau) met zich meebrengen.

Groei wereldhandel vertraagt structureel

Bron: CPB WTM, eigen berekeningen ([link](#)).

Een aantal ontwikkelingen maakt het lastig voorspellingen te doen over de toekomst omdat ze tegenovergestelde effecten hebben op de ontwikkeling van de wereldhandel. Ten eerste lijkt er een tendens te zijn dat waardeketens weer korter worden. In internationale waardeketens loopt het productieproces verschillende stadia door in verschillende landen. Ontwikkelingen zoals robots en de 3D-printer leiden tot meer lokaal geproduceerde en op maat gemaakte goederen en dus kortere ketens met minder wereldhandel. Ten tweede maakt steeds sneller beschikbare digitale informatie het een stuk eenvoudiger overal ter wereld onderdelen te vinden en te ex- of importeren, wat vooral ten goede komt aan kleinere producenten. Dit zal de wereldhandel doen toenemen. De handel in diensten krijgt door betere, goedkopere en snellere informatie ook een stimulans. (c) Ten derde zijn er landen waarvan de rol in de internationale waardeketens en dus wereldhandel nog bescheiden is, met name in Afrika, Latijns-Amerika en Zuidoost-Azië. Als deze achtergebleven landen een grotere rol gaan spelen, bijvoorbeeld door internationale of regionale handelsafspraken, kan de wereldhandel weer gaan groeien.

Per saldo is de verwachting dat in de mlt-periode de negatieve conjuncturele factoren minder belangrijk worden, en de handelselasticiteit zal stijgen naar 1,1 in 2021.

- (a) Er is voor een iets langere termijn gekozen dan vier jaar om de fluctuaties die het langetermijnbeeld verstoren, eruit te halen.
(b) Zie onder meer Hoekman, 2015 ([link](#)) en Cohen-Setton, 2015 ([link](#)).
(c) Zie het uitgebreide rapport van McKinsey uit 2016 hierover ([link](#)).